

LA PRESENCIA ESCÈNICA I LA RECEPCIÓ CRÍTICA DE L'OBRA TEATRAL D'ALBERT MESTRES

CLÀUDIA SERRA

Centre de Recerca en Arts Escèniques de la UAB

1. INTRODUCCIÓ

Albert Mestres és, per sobre de tot, escriptor. Un escriptor que escriu poesia, assaig, narrativa i també obres de teatre. Així, és especialment per aquesta darrera faceta que ara l'estudiem i el consolidem com un dels dramaturgs contemporanis més destacables de l'escena catalana actual.

La dramaturgia de Mestres, des dels seus inicis fins a l'actualitat, ha trencat els límits entre el que consideràvem dues coses diferents: l'*espectacle* i la *literatura*. L'autor parteix del teatre de text sense renunciar a la idea de la representació com una experiència única que barreja, també, moltes altres arts. El text queda, per al dramaturg, «complet», doncs, quan puja a l'escenari, quan es representa. És aleshores quan adquireix un paper semblant al que tindria, per exemple, la partitura en la música. És a dir, el text teatral, segons el concep Mestres, és un material més de l'escena: «un artefacte literari, performatiu i compromès en la seva realitat» (2016: 83-92).

Aquesta manera de pensar i d'escriure teatre ha portat l'autor a tenir un recorregut diferent, potser, al d'altres dramaturgs catalans contemporanis seus —més centrats en la idea clàssica del teatre de text. En aquest article, s'intentarà explicar quin és aquest recorregut, així com quina ha estat la presència de les seves obres dramàtiques als escenaris catalans.

Com a conseqüència, s'analitzaran també les crítiques teatrals que fan referència a les estrenes de les seves peces. Així, després d'haver estudiat la seva trajectòria, intentarem arribar a una sèrie de conclusions que tenen la finalitat de respondre qüestions, com ara: on s'han representat fins ara la majoria de les obres d'Albert Mestres? Quines

d'aquestes podríem dir que han tingut més èxit? Quines d'altres han passat desapercebudes?

Cal dir que, per començar aquesta investigació, hem partit del volum *Teatre nu*, editat recentment per RE&MA 12, amb introducció de Francesc Foguet, on es poden trobar la majoria de les obres dramàtiques que Albert Mestres ha escrit entre 1990 i 2020. A més, aquest llibre també recull les dades sobre les publicacions i estrenes dels textos dramàtics de l'autor: fitxes artístiques, publicacions anteriors dels textos, bibliografia sobre el dramaturg, etcètera. La informació que no hem trobat en aquest volum, prové de centres de documentació escènica, com el Centro de Documentación de las Artes Escénicas y de la Música (CDAEM), o de la col·laboració del mateix autor.

2. EL RECORREGUT D'ALBERT MESTRES COM A DRAMATURG: LES OBRES ESTRENADES (1993-2020)

2.1. Els inicis d'Albert Mestres com a dramaturg: els anys noranta

Tot i que en diferents entrevistes l'autor ha explicat que començà a escriure teatre des de ben jove (CASTELLS 1999), la primera vegada que va estrenar una obra va ser l'any 1993, als trenta-tres anys. Es tractava d'un encàrrec que li havia fet la seva germana, Núria Mestres, i la seva companyia de teatre de titelles, Zootrop. Consistia a fer una adaptació del conte «Els tres pèls del diable», dels germans Grimm. L'obra que en va sortir va ser *Per un dimoni de pèl* i es va estrenar al Versus Teatre de Barcelona.

Aquell mateix any, la companyia La Fura dels Baus també es va fixar en Albert Mestres i li va demanar de fer el text d'un espectacle que havia de parlar de la manipulació de la veritat en els mitjans de comunicació. El dramaturg va tenir en compte en tot moment les pautes que marcava la companyia i va escriure el text titulat *MTM*. La primera funció va ser l'any 1994, a Lisboa, i després, l'espectacle es va representar a Barcelona.

Tot i la bona acollida que va tenir l'obra —que s'inclouïa dins del Festival Lisboa Capital Cultural Europea, del 1994—, la crítica del

moment es va limitar majoritàriament a fer un resum dels materials escènics que La Fura dels Baus utilitzava durant la representació —tal com demostren els documents del CDAEM— o, com a molt, a lloar-ne la multidisciplinarietat, citant, de vegades, algun fragment del text, però sense arribar a fer-ne cap valoració. Vegem, per exemple, què se'n diu en *El País*, on es publica una de les crítiques més entusiastes pel que fa a aquesta creació:

Se producen acciones paralelas: un personaje se presenta como «La fuerza» mientras otro lanza un discurso científico. El caudillo hace que el orador sea despedazado ante las cámaras. El líder militar grita «Quiero que levantéis mi polla», y sus huestes se lanzan a manipular cajas hasta construir un monolito (algunos individuos mueren aplastados, se muestran tomas del suceso). (ANTÓN 1994)

Tot i que l'any següent, el 1995, *MTM* ja comptava amb 120 representacions (E. V. R. 1995), no és un dels treballs que Mestres destaca de la seva trajectòria. En una entrevista amb Francesc Castells, l'autor manifestava així la seva insatisfacció amb aquesta col·laboració: «Als de La Fura no els interessava la meua capacitat creativa, sinó la meua capacitat de saber plasmar les seves idees, cosa que em sembla que només vam aconseguir a mitges» (CASTELLS 1999: 199). És potser per això, i per la manca de llibertat a l'hora de crear el text, que Mestres ha decidit no incloure'l dins del volum *Teatre nu* (2022), en el qual trobem pràcticament totes les seves peces teatrals que han estat estrenades.

El 1995, mentre La Fura dels Baus encara feia gira amb aquesta obra, Mestres va rebre un altre encàrrec, aquesta vegada per part de Toni Rumbau, el creador i director artístic del Festival Òpera de Butxaca. Es tractava de fer el text d'una òpera que s'estrenaria en el marc d'aquest festival, que tot just feia dos anys que s'havia engegat, i que portaria a escena la companyia Vol ad Libitum. Mestres va acceptar la proposta: aquest cop l'encàrrec li deixava molta més llibertat creativa, perquè l'única condició que se li posava era que escrivís un llibret d'òpera. Va escriure llavors *La bufa* (1993, publicada el 1998), que va ser estrenada amb el títol *La petita bufa* el 1995. L'òpera va comptar

amb la direcció escènica d'Andreu Carandell i Diego Murciano, i amb la direcció musical de Jordi Rossinyol. Com que sembla que l'espectacle va funcionar, un any després, la mateixa companyia va demanar a Mestres un altre text perquè s'estrenés al mateix festival. Aquesta vegada l'autor va escriure *La llet del paradís* (1996).

Fins aleshores, la crítica encara no tenia gaire en compte la feina de Mestres com a dramaturg. Aquest fet és justificable si pensem que, fins aleshores, l'escriptor només havia estrenat quatre textos. D'aquests, dos d'ells havien estat fruit de l'encàrrec de dues companyies, l'una, de teatre infantil i, l'altra, de teatre multidisciplinari, on el que comptava era sobretot la part més visual de l'espectacle. Les altres dues aportacions dramàtiques que havia fet, com ja hem dit abans, eren els dos textos operístics, on la música —i, concretament, la veu— n'era l'element crucial. Per tant, la dramaturgia, en totes quatre creacions, era un material que quedava en un segon pla, subordinat al conjunt de l'espectacle, i per als crítics passava pràcticament desapercebut. Caldrà esperar, doncs, a la primera dècada del dos mil per veure com la premsa comença a trobar en Albert Mestres un autor teatral destacable.

2.2. Els anys dos mil: el reconeixement d'Albert Mestres com a dramaturg

L'any 2001, Mestres va estrenar al Teatre Principal de Vilanova i la Geltrú *Cargol tren banya*, una peça breu que responia a un encàrrec que li havia fet la directora Núria Inglada. L'obra es va incloure dins de l'espectacle *Èxode*, junt amb d'altres textos teatrals de diferents autors (com ara Carles Batlle, Victoria Szpunberg, etcètera).¹ També aquell 2001 s'estrenava a la Sala Artenbrut la primera obra que l'autor feia per a l'OOFF Companyia, titulada *Opsis*.

1. És important destacar aquesta peça, encara que sigui breu, perquè és una de les poques obres de l'autor que ha traspassat les fronteres de Catalunya, ja que va ser traduïda al francès i publicada en el número 5 de la revista *Anartistes*, tal com consta a l'edició de *Teatre nu* (MESTRES 2022: 624).

D'aquest darrer espectacle, al CDAEM només hem pogut trobar cinc publicacions de premsa. Es tracta d'una entrevista a la directora Mireia Chalamanch (GÜELL 2001); de dues ressenyes breus que en qualificaven el llenguatge escènic com «un llenguatge teatral inquiet» (AVUI 2001; GUÍA DEL OCIO 2001), de la notícia promocionant l'espectacle (EL 9 NOU 2002) i d'una crítica de Frederic Roda, publicada en *La Vanguardia*, on, a banda de valorar els diferents components de l'espectacle, intentava escollir una etiqueta adient per a *Opsis*:

Transcurrido este episodio, ríos de palabras nos revelaran la imposibilidad de comunicarse de los intérpretes. Es una de las paradojas del teatro del absurdo, de los espectáculos surrealistas, de las gesticulaciones expresionistas [...]. En tal sentido, legítimo, *Opsis* construye plenamente lo que se propone: una serie de interrogantes existenciales y metafísicos. Sin concesiones al gusto. No se trata ya de teatro experimental, pues el experimento tiene ya mucha historia. Si vista desde fuera la función tiene mucho de juego y de acertijo, desde su propia razón de ser es coherente, audaz, desenfadada. Es imposible dudar de la honestidad ética de la propuesta. (RODA 2001)

És l'any següent, el 2002, quan arriba una bona part de reconeixement per a l'Albert Mestres dramaturg. Una peça que havia escrit el 1999, *Dramàtic*, es representa a l'Espai Escènic Joan Brossa, sota la direcció de Joan Castells i amb la interpretació de Mireia Chalamanch, Carme Sansa i Dora Santacreu. L'estrena va ser un èxit. Aquell mateix 2002, la peça també va ser publicada en Edicions 62,² i, el 2003, va rebre el Premi Serra d'Or al Millor Text Dramàtic. Podria ser aquesta una data simbòlica per parlar de la projecció de la seva carrera teatral.

Dramàtic és una peça pensada per ser interpretada per tres actrius diferents, que, en realitat, fan referència a un mateix personatge en diferents moments de la seva vida. Segons els arxius del CDAEM, es van publicar almenys dotze crítiques —totes elles positives— després de la seva posada en escena. Aquesta vegada, a diferència de les anteriors, els crítics sí que parlaven del text de Mestres i feien referència a

2. Junt amb d'altres obres de l'autor. Entre elles, *Cargol treu banya* (MESTRES 2002).

la seva estructura, la seva història, els seus referents —especialment al mite de Prometeu—, etcètera.

Aquest tret es pot observar ja en alguns dels títols d'aquestes publicacions. Per exemple: «El mite de Prometeu en versió femenina» (AVUI 2002), «Polifonía para tres voces femeninas» (FONDEVILA 2002) o «“Dramàtic”, una dura incursió en el dolor moral» (PÉREZ DE OLAGUER 2002). D'entre totes elles, caldria destacar-ne «Persona», de Jordi Coca, que, després de fer un repàs de la trajectòria de l'autor, se centrava a analitzar els diferents aspectes de l'espectacle. Coca acaba dient:

Dramàtic és una proposta interessant perquè l'habilitat de l'autor ens fa passar de l'anècdota a la categoria sense trair el plantejament estètic i sense fer-nos discursos pretensiosos. La superposició de temps no és gratuïta ni artificiosa, sinó essencial, en la mesura que passa a primer pla la categoria i situa l'anècdota on li pertoca, tot dient-nos que fàcilment podria ser substituïda per qualsevol altra. El que compta, més enllà dels secrets i les anècdotes, és el tractament mític de la condició humana, la força expressiva d'unes maneres diferents d'enfrontar-se a allò que som més profundament. Plantejat així, anècdota i categoria s'entrelliguen i esdevenen una sola cosa plena de densitat, plena d'humor, plena de sentiments, versemblant i, alhora, veritable. (COCA 2002a)

El mateix crític, en la revista *Serra d'Or*, va publicar un altre escrit sobre la mateixa peça —aquesta vegada una mica menys entusiasta—, en què, després de rebutjar que es tractés d'un text d'influència brotsiana —cosa que també fa, més endavant, Joan Castells (2016)—, criticava que l'obra hagués estat escrita sense cap indicació sobre la localització espacial o temporal de la història. Aquesta mancança havia provocat, segons Coca, una sèrie de complicacions per al director, que havia hagut de completar aquell desnivell informatiu d'una manera unes vegades reeixida i, d'altres, maldestra. Així i tot, la crítica acabava lloant l'espectacle: «*Dramàtic* és un espectacle digne de ser vist i escoltat, un recital de tres actrius, un treball excel·lent de direcció, i una proposta dramàtica que és rigorosa i gens pendent de les modes» (COCA 2002b: 54).

En qualsevol cas, l'estrena de *Dramàtic* va provocar que el nom de Mestres estigués més present en les programacions teatrals posteriors. L'any 2003, el dramaturg va estrenar dues obres en el marc del Festival Internacional de Teatre de Sitges. Es tractava de *Vides de tants. Psicopatologia de la vida quotidiana* —de producció pròpia— i de *Salt al buit* —produïda pel festival i escrita per a l'OOFF Companyia.³ Cal dir que, en l'edició anterior del mateix festival, s'havia portat a escena en format de lectura dramatitzada *La partida o Còctel de gambes. Vodevil quadrilingüe*, fet que, potser, també va contribuir a obrir-li les portes perquè el 2003 es representessin aquelles dues obres de l'autor.

Vides de tants era l'adaptació d'un recull de narracions que Mestres havia publicat prèviament i que, després, va adaptar al format teatral junt amb Joan Castells. El muntatge es va estrenar aquella mateixa temporada al Festival Grec de Barcelona i va rebre crítiques entusiastes com la d'Ignasi Riera, que, després d'assistir a la representació, va publicar en el diari *Avui*:

L'obra m'ha resultat molt i molt suggerent, una veritable troballa, una proposta de «psicopatologia de la vida quotidiana» com indica el subtítol. Quatre actors que se saben multiplicar i posar-se en la pell, en la veu i en el gest de molts altres, amb una saviesa escènica rigorosa, ens endinsen en l'entrellat d'aspiracions, frustracions, desamors i anhels d'aquesta vida quotidiana marcada —i en això el text d'Albert Mestres és mereixedor de l'Englantina!— per la desverbalització creixent, pels comentaris estúpids, pels «drames d'estable de banya doblada», com sentenciava el poeta. I, naturalment, l'obra no resulta fàcil: fer-ho hauria estat la sensació de qui accepta les rebaixes escèniques més humiliants. Ja ho deia Manuel de Pedrolo: «No es pot descriure el Caos en termes d'Ordre». (RIERA 2003)

Un any després, el 2004, es van escenificar tres peces més de l'autor: una de breu, que era *Peça cua per a l'«Informe per a una acadèmia»* dirigida per ell mateix, al Teatre Ponent de Granollers; *Contes*

3. Totes dues obres, després, es van portar a l'escenari de la Sala Beckett de Barcelona.

estigis o el cabaret dels morts, a la Sala Muntaner, i, en versió operística, *1714. Món de guerres*, al Castell de Peralada. L'any 2005 es feia la lectura dramatitzada de *Farsa* a l'Areatangent, i el 2006 l'autor entrava dins del projecte T6 del Teatre Nacional de Catalunya.⁴ En aquesta temporada del programa T6, els sis autors seleccionats havien de produir dues obres que «s'havien d'estrenar a diverses sales alternatives de Barcelona» (CASTELLS 2016). És aleshores quan podem dir que Albert Mestres es consolida com a autor dramàtic a Catalunya.

2.3. Des del T6 fins al 2020

Gràcies al T6, Mestres va escriure *Temps real*, que es va estrenar el 2007, sota la direcció de Magda Puyo, a la Sala Tallers del Teatre Nacional de Catalunya, i *Dos de dos*, que ho va fer el 2008 a l'Espai Escènic Joan Brossa. La crítica teatral catalana es va fer ressò de les dues peces. A més a més, l'obra *Dos de dos* també va rebre el Premi Serra d'Or al Millor Espectacle un any després, el 2009, cosa que encara donà més reconeixement a l'autor.

De *Temps real*, la premsa es va encarregar sobretot de difondre el missatge que el TNC havia creat per fer-ne promoció, i que consistia sobretot a advertir el públic que es tractava d'una obra que abordava el tema de la violència masclista sense optimismes. El teatre fins i tot va col·locar un avís al cartell que deia: «Atenció! Aquest espectacle conté escenes que poden ferir la sensibilitat de l'espectador» (TNC 2007).

Si fem un repàs ràpid d'alguns dels titulars que es publiquen a la premsa sobre *Temps real*, veurem que tendeixen a recalcar aquest aspecte de l'obra: «La violència domèstica» (LA VANGUARDIA 2007), «La violencia doméstica llega al TNC con *Temps real*» (GÜELL 2007), «Albert Mestres juga amb el pas del temps amb una reflexió sobre la violència» (J. B. 2007), «Espiral de violència» (BRUNA 2007),

4. Recordem que el T6 era un projecte del TNC, impulsat per Domènec Reixach i per Sergi Belbel a partir de la temporada 2002-2003, en què es donava suport a la dramaturgia catalana contemporània (CIURANS 2011: 57-58).

«La violencia y la crueldad toman el TNC con *Temps real* de Albert Mestres» (C. S. 2007) o «Trepidante tragedia familiar» (BENACH 2007). Amb tot, *Temps real* és, sense dubte, una de les obres de Mestres més ben rebudes pel públic i per la crítica,⁵ i l'única que s'ha arribat a presentar en forma de lectura dramatitzada a l'estranger: a dos teatres de París (a l'Atalante i al Rond-Point). Paral·lelament, ha estat traduïda i publicada en francès, en espanyol i en alemany (MESTRES 2022: 335).

De *Dos de dos*, per la seva banda, se'n publiquen, segons l'arxiu del CDAEM, vuit articles de premsa. Tots ells fan èmfasi en el tractament «còmic» que s'hi fa del tema principal de l'obra, que és la immigració a Catalunya. No paren atenció a gaire cosa més. De fet, fins i tot hi ha una crítica que s'equivoca d'autor i confon Albert Mestres amb Josep Maria Mestres —potser referint-se al seu pare o al director d'escena. Així, per trobar una bona ressenya en què es parli de com Mestres aborda la immigració en *Dos de dos* caldrà revisar d'altres publicacions, com ara el pròleg de Francesc Foguet en la primera edició de l'obra (2008: 109-114) o els apunts que en va fer Joan Castells, el 2016, en la revista *Pausa*.⁶

L'any 2007, entre l'estrena de *Temps real* i la de *Dos de dos*, Mestres escriu un altre llibret d'òpera: *Odola*, que s'estrena a la Sala Beckett. No queden documents registrats sobre aquest espectacle al CDAEM. El 2009, puja a l'escenari del Festival Temporada Alta de Girona *Zwdu o El dubte / Le doute / Der Zweifel*, un espectacle a l'estil dels números de circ que, després, també es va portar als escenaris de la Sala Beckett. D'aquesta peça, la premsa també se'n fa eco —segurament perquè s'estrena a un dels festivals de teatre més importants d'Europa—, però no sempre de manera positiva:

5. La bona acollida de *Temps real* és deguda a diferents factors, entre els quals la difusió massiva de l'obra en els mitjans de comunicació, una circumstància que, fins aleshores, Mestres no havia experimentat.

6. Foguet (2008) i Castells (2016) coincideixen, entre altres coses, en el fet que Mestres es decideix per aquest plantejament còmic de la immigració per tal d'aportar una visió crítica i irònica sobre el paternalisme i la hipocresia amb què els catalans tracten els immigrants.

Albert Mestres es uno de los nombres más interesantes de la nueva dramaturgia catalana. Autor y director de notable actividad a partir de 1998, bastaría aquel *Temps real* (2007) [...] para acreditarle como una voz prometedora y potente dentro de la escena autóctona actual. *Zwdu*, sin embargo, no creo que añada a su dinámica trayectoria nada más que un intento de juego escénico de gran candidez, henchido de reiteraciones, con alguna que otra incongruencia y una conclusión sentimentaloides y almibarada. (BENACH 2009)

De fet, es podria dir que, en general, *Zwdu* no és una obra que haja estat rebuda amb gaire entusiasme. La majoria de les notes de premsa es limiten a difondre'n la sinopsi. D'altres, com la de Jordi Jané, també manifesten breument la seva opinió de la següent manera: «l'espectacle té més possibilitats que les que aquí s'evidencien» (2009: 38). Sí que trobem lloances del text en d'altres tipus de publicacions, com ara en l'epíleg de la primera edició de l'obra (FOGUET i MOLINS 2009) o en les notes de difusió de l'espectacle que en fa la Sala Beckett (2009).

El mateix 2009 representa dues peces breus: *Un altre Wittgenstein, si us plau, o l'Holocaust*, a l'espai La Cuina,⁷ i *Autòpsia per a una sabata*, dins de l'espectacle *Inventari d'objectes perduts*, a la Sala Fabra i Coats, en el marc del festival Novembre Vaca. A més, d'entre les adaptacions teatrals que Mestres fa paral·lelament a l'escriptura de les obres pròpies, cal tenir en compte *El casament*, de Juli Vallmitjana, que s'estrena al TNC. Per tant, el 2009 és també un any significatiu per a la difusió de l'obra de l'autor.

Passen quatre anys fins que una altra peça d'Albert Mestres puja als escenaris. *La partida o Còctel de gambes. Vodevil quadrilingüe*, de la qual se n'havia fet una lectura dramatitzada al Festival Internacional de Teatre de Sitges l'any 2003, s'estrena el 2013, sota la direcció de Marc Chornet, a l'espai La Seca. Aquest espectacle, però, a penes té transcendència mediàtica. Al CDAEM, per exemple, no hi ha constància de cap nota de premsa que en parli. De fet, només n'hem pogut

7. Aquesta peça també es programa després a la Sala Beckett, junt amb *Zwdu*, de manera que contribueix a la difusió de l'obra i figura de l'autor, que, en aquest cas, també fa de director escènic de les seves peces.

localitzar una mena de ressenya que el mateix director de l'obra va fer per al número 38 de la revista *Pausa* (CHORNET 2016).

El 2015 Mestres estrena una peça per a un espectacle de teatre-dansa: *Aquilles o l'estupor*, que es representa al Mercat de les Flors, dins del marc del Festival Grec. En aquest mateix festival, el 2016, l'autor estrena *Farsa*, de la qual es va publicar en *El Mundo* una ressenya que explicava l'espectacle gràcies a les declaracions que havien fet a la periodista el mateix autor i l'actriu principal (DÁVILA 2016).

Cal dir que aquest any també es destaca la seva trajectòria com a dramaturg en el número 38 de la revista *Pausa*, que dedica un dossier a l'obra i figura de Mestres. Després d'això, Mestres ha estrenat amb més o menys èxit tres peces més: *Njudra*, el 2017, a la Sala Beckett (lectura dramatitzada), *Amor pur*, el 2020, a l'Escenari Joan Brossa de l'espai La Seca, i *Confinament*, amb el títol *Poder voler sortir*, el 2020, a l'Espai Polivalent de Seva.

3. CONCLUSIONS

L'obra d'Albert Mestres ha estat rebuda de manera desigual per la crítica teatral catalana. Així, llevat d'algunes peces que, tal com hem vist, van comptar amb una bona recepció en tots els mitjans —i que són *Dramàtic*, *Vides de tants*, *Temps real* i *Dos de dos*—, generalment, podríem dir que la producció del dramaturg i, sobretot, les seves característiques estilístiques han passat desapercebudes per a la premsa.

Cal tindre en compte, a més a més, que Mestres no escriu obres de teatre de text a l'ús. Això ha contribuït al fet que peces com ara *Zwdu* o *Aquilles i l'estupor*, on queda encara més desdibuixada la línia entre el teatre i d'altres disciplines de les arts escèniques —en aquest cas, el circ i la dansa—, no hagin estat tan ben rebudes com, posem per cas, *Dramàtic*. De fet, si ens hi fixem, les tres obres de l'autor que han tingut més reconeixement per part dels crítics són, justament, les que s'aproximen més a la concepció general que es té del teatre de text.

Tanmateix, caldria fer una distinció entre la recepció crítica publicada en premsa i la que es difon en els estudis específics d'arts escèniques, tant en revistes com *Estudis Escènics*, *Pausa* o *Estudis Romànics*,

com en els pròlegs o les introduccions a les publicacions de Mestres. En aquest àmbit, l'autor sí que ha comptat amb una bona recepció. De fet, hi ha estudiosos, entre els quals caldria destacar Francesc Foguet, que s'han encarregat de fer un seguiment de l'obra de l'autor, la qual cosa ha impedit que moltes de les seves creacions —que, per diferents motius, no havien suscitat l'interès de la premsa— hagin caigut en l'oblit.

Tant si seguim el que n'ha dit la crítica com si no, el recorregut de l'autor en l'àmbit de la dramaturgia catalana resulta admirable. De fet, Mestres ha estrenat en els festivals de teatre europeus més importants de Catalunya —el Festival Internacional de Teatre de Sitges, el Temporada Alta i el Festival Grec de Teatre— i ha compartit cartellera amb d'altres noms internacionals destacables en l'àmbit de l'espectacle, com ara Gregory Burke, Jessica Goldberg, Peter Brook, Daniel Veronese o Claudio Tolcachir. Malgrat tot, les seves obres s'han quedat —llevat dels casos de *MTM* i *Temps real*— als escenaris de Catalunya i, sobretot, de Barcelona. Alguns dels teatres de la ciutat que més suport han donat a les seves creacions han estat l'Espai Brossa i la Sala Beckett, on l'autor, després d'haver estrenat a d'altres llocs, ha pogut reposar les seves peces.

Per contra, cap obra de Mestres no s'ha representat mai ni a les Illes Balears ni al País Valencià —exceptuant el cas de *MTM*. Per què? La resposta a aquesta pregunta és, potser, massa extensa. Caldria parlar de la mala salut de ferro de la nostra cultura i de la divisió per *comunidades* imposada per l'Estat espanyol —que, segons sembla, ens hem volgut creure. En qualsevol cas, no hauria de ser propi d'una cultura «normal» que un autor català important, com ho és Mestres, no pugui estrenar a cap altre territori dels Països Catalans que no sigui Catalunya. Com pot ser que les obres d'un dramaturg que ha rebut dos premis Serra d'Or, que ha presentat lectures dramatitzades a dos teatres de París i que ha participat del projecte d'autor resident del T6 —entre d'altres coses— amb prou feines puguin sortir de Barcelona? Per què els escenaris balears o valencians no han acollit mai *Temps real*? O per què cap companyia valenciana o balear no ha decidit muntar, posem per cas, *Dramàtic*? En tot cas, aquesta situació no hauria de ser permanent. Esperem que treballs com aquest contribu-

eixin a difondre l'obra de Mestres i conviden a institucions i programadors a resoldre aquesta mancança, a normalitzar la nostra cultura. Es pot solucionar. Tot és posar-s'hi. Posem-nos-hi.

BIBLIOGRAFIA

- ANTÓN (1994): Jacinto Antón, «La Historia según La Fura dels Baus. Salvaje y caótica visión del mundo del grupo teatral en "MTM"», *El País* (12 de març).
<https://elpais.com/diario/1994/03/12/cultura/763426806_850215.html#> [Consulta: 4 març 2024].
- AVUI (2001): [sense signar], «Opsis», *Avui* (2 de novembre).
- AVUI (2002): [sense signar], «El mite de Prometeu en versió femenina», *Avui* (8 de gener).
- BENACH (2007): Joan-Anton Benach, «Trepidante tragèdia familiar», *La Vanguardia* (10 de febrer).
- BRUNA (2007): Teresa Bruna, «Espiral de violència», *Avui* (8 de febrer).
- CASTELLS (1999): Francesc Castells, «Conversa amb Albert Mestres», *Assaig de Teatre*, núm. 18-20 (desembre), p. 195-201.
<<https://raco.cat/index.php/AssaigTeatre/article/view/145565/248513>> [Consulta: 4 març 2024].
- CASTELLS (2016): Joan Castells, «Un director d'escena dins l'obra dramàtica d'Albert Mestres», *Pausa. Quadern de Teatre Contemporani* [en línia], núm. 38.
<<https://www.revistapausa.cat/castells-mestres/>> [Consulta: 5 març 2024].
- CHORNET (2016): Marc Chornet, «Com cuinar l'Albert Mestres... quatre apunts gastronòmics sobre *La partida* o *Còctel de gambes*», *Pausa. Quadern de Teatre Contemporani* [en línia], núm. 38.
<<https://www.revistapausa.cat/com-cuinar-lalbert-mestres-quatrecapunts-gastronomicssobre-la-partida-ococtel-de-gambes/>> [Consulta: 5 març 2024].
- CIURANS (2011): Enric Ciurans, «L'escena catalana: Balanç d'una dècada (2000-2010). Tot aprenent a mirar: deu anys de teatre a Barcelona», *Estudis Escènics* núm. 38.
- COCA (2002a): Jordi Coca, «Persona», *Avui* (4 de gener).
- COCA (2002b): Jordi Coca, «"Dramàtic", d'Albert Mestres», *Serra d'Or*, núm. 507 (març), p. 54.

- C. S. (2007): C. S., «La violencia y la crueldad toman el TNC con “Temps real” de Albert Mestres», *La Razón* [ed. Catalunya] (8 de febrer).
- DÁVILA (2016): Ana María Dávila, «Teatro con y sin palabras», *El Mundo* [ed. Catalunya] (21-7-2016).
- EL 9 NOU (2002): [sense signar], «Canovelles aposta pel teatre emergent i agosarat amb el cicle “Anacrònic”», *El 9 Nou* [ed. Vallès Oriental] (22 de febrer).
- E. V. R. (1995): E. V. R., «La Fura dels Baus prefereix parlar de catarsi en lloc de violència», *Diari de Girona* (22 de febrer), p. 27.
- FOGUET (2008): Francesc Foguet, «Indagació radical», dins: Jordi Silva, *Un fill, un llibre, un arbre* i Albert Mestres, *Dos de dos*, Barcelona: Proa, TNC, p. 109-114.
- FOGUET i MOLINS (2009): Francesc Foguet i Manuel Molins, «Lúdic, impúdic i lúcid», dins: Albert Mestres, *La partida o Còctel de gambes. Vodevil quadrilingüe*, València: Tres i Quatre, p. 9-15.
- FONDEVILA (2002): Santiago Fondevila, «Polifonia para tres voces femeninas», *La Vanguardia* (15 de gener).
- GÜELL (2001): M. Güell, «“Opsi”, viaje a las sensaciones humanas», *ABC* [ed. Catalunya] (12 de novembre).
- GÜELL (2007): M. Güell, «La violencia doméstica llega al TNC con “Temps real”», *ABC* [ed. Catalunya] (7 de febrer), p. 50.
- GUÍA DEL OCIO (2001): [sense signar], «Teatro en movimiento en Artenbrut», *Guía del ocio de Barcelona* (2 de novembre).
- JANÉ (2009): Jordi Jané, «Siamesos per la cara», *Avui* (10 de desembre).
- J. B. (2007): Jordi Bordes, «Albert Mestres juga amb el pas del temps amb una reflexió sobre la violència», *El Punt* (7 de febrer).
- LA VANGUARDIA (2007): [sense signar], «Violència domèstica», *La Vanguardia* (7 de febrer).
- MESTRES (2002): Albert Mestres, *Dramàtic i altres peces*, Barcelona: Edicions 62.
- MESTRES (2004): Albert Mestres, *1714. Homenatge a Sarajevo*, Tarragona: Arola Editors.
- MESTRES (2016): Albert Mestres, «En defensa de l'obra de teatre: el text teatral com a artefacte literari, performatiu i compromès amb la seva realitat», dins: Carles Batlle, Enric Gallén i Mònica Güell (ed.), *Drama contemporani: renaixença o extinció*, Barcelona: Punctum, Institut del Teatre, p. 83-92.
- MESTRES (2022): Albert Mestres, *Teatre nu 1990-2020*, Barcelona: RE&MA 12.
- PÀMIES (2002): Sergi Pàmies, «Dramático», *El País. Cataluña* (20 de gener), p. 2.

- PÉREZ DE OLAGUER (2002): Gonzalo Pérez de Olaguer, «“Dramàtic”, una dura incursió en el dolor moral», *El Periódico* (13 de gener).
- RIERA (2003): Ignasi Riera, «Vides», *Avui* (3 de juny).
- RODA (2001): Frederic Roda, «Viajes y palabras», *La Vanguardia* (14 de novembre).
- SALA BECKETT (2009): [sense signar], Sala Beckett, «*Zwdu o El dubte / Le doute / Der Zweifel*» [en línia].
<<https://www.salabeckett.cat/cerca/?q=Zwdu>> [Consulta: 5 març 2024].
- TNC (2007): [sense signar], Teatre Nacional de Catalunya, «*Temps real*» [en línia].
<<https://www.tnc.cat/es/temps-real>> [Consulta: 6 març 2024].